

Gozdarski etični kodeks za začetek 21. stoletja

Code of Ethics for Foresters at the Beginning of the 21st Century

Vasja LEBAN¹, Jože FALKNER², Anton LESNIK³

Izvleček:

Leban V., Falkner J., Lesnik A.: Gozdarski etični kodeks za začetek 21. stoletja.; Gozdarski vestnik, 78/2020, št. 10. V slovenščini z izvlečkom v angleščini, cit. lit. 18 Prevod Breda Misja, jezikovni pregled slovenskega besedila Marjetka Šivic.

Etični kodeksi posameznih strok so sprejeti in uveljavljeni sistemi ravnanja strokovnjakov v odnosu do ljudi in med njimi. Etični kodeksi lovcev, gozdarjev, veterinarjev, krajinskih arhitektov in naravovarstvenikov vsebujejo še dodatni vidik, in sicer opredelitev odnosa do gozda, živali, okolja, krajine. To izjemno skrb za dober odnos do etičnih objektov, ki je položena v zibelko naštetim strokam, smemo strokovnjaki dojeti kot privilegij, a hkrati tudi kot zahtevo, ki jo moramo sprejeti z vso resnostjo. Čeprav je bil prvi korak k temu storjen že sredi druge polovice 20. stoletja, smo prvi pravi slovenski gozdarski etični kodeks dočakali junija 2020. Prispevek povzema temelje etičnega vedenja in zgodovino nastajanja slovenskega etičnega kodeksa ter na kratko predstavlja njegovo vsebino.

Ključne besede: poklicna etika, kodeks, odnosi, gozdarstvo

Abstract:

Leban V., Falkner J., Lesnik A.: Code of Ethics for Foresters at the Beginning of the 21st Century; Gozdarski vestnik (Professional Journal of Forestry), 78/2020, vol. 10. In Slovenian, abstract in English, lit. quot. 18 Translated by Breda Misja, proofreading of the Slovenian text Marjetka Šivic.

Codes of ethics of the individual professions are accepted and established systems of professional practice in relation to people and among people. Ethical codes of hunters, foresters, veterinarians, landscape architects and environmentalists also include an additional aspect, namely the definition of attitudes towards forests, animals, the environment and the landscape. Experts may see this extraordinary concern for a good attitude towards ethical objects, which has been introduced into the listed professions, as a privilege, but at the same time as a demand that they shall accept with all seriousness. Although the first step in this direction was already taken in the middle of the second half of the 20th century, the first Slovenian Code of Ethics for foresters came into force in June 2020. This article summarizes the basic principles of ethical conduct and the history of the Slovenian Code of Ethics and briefly presents its contents.

Key words: professional ethics, code, attitudes, forestry

»Etični način razmišljanja in ravnanja gozdarstvu ni tuj. Dolga (lesno) proizvodna doba drevesa ali gozda postavlja gozdarja v izjemen položaj: žanje tisto, česar ni sejal, in seje, ne da bi poznal tistega, ki bo žel.«

Anko, 1996

1 UVOD

Pa smo ga dobili! Slovenska gozdarska stroka je bogatejša za delo, ki ga je nestrpno čakala več kot 30 let. Skozi razprave in premljevanja, pogovore in srečanja je junija 2020 zgodba o priznanem sistemu načel dobila epilog. Delegati članic Zveze

gozdarskih društev Slovenije (ZGDS) so na rednem zboru članov 23. 6. 2020 namreč sprejeli *Gozdarski etični kodeks*. Tako se je končal dolgoletni (a šele uvodni!) krog razprav na temo pravilnega ravnanja gozdarjev pri vsakodnevnem delu v stroki.

¹ Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire. Večna pot 83, 1000 Ljubljana, Slovenija

² Gubčeva cesta 4a, 8210 Trebnje, Slovenija

³ Obirska 7, 1000 Ljubljana, Slovenija

* dopisni avtor: vasja.leban@bf.uni-lj.si

Etika je »filozofska disciplina, ki ocenjuje človekova dejanja za dobra ali slaba« (Pirnat, 1992: 220). Gre za relativno pojmovanje *dobrega* in *slabega*, ki se spreminja v času in različnih kulturah ter v skladu s človekovim razvojem. Čater (1996: 248) je temo okrogle mize o gozdarski poklicni etiki leta 1996 povzel z besedami, da se etika »začne pri človeku z njegovim pogledom, izvajanjem zamisli in s spoštovanjem, upoštevanjem splošnih moralno etičnih načel na pristen, življenjski način. Predvsem pa je pomembna etična drža duha, ki v človeku je, ali pa je ni!«. Etika je torej dejanje drže, ki aplicira teoretična, celo metafizična načela v realni družbeni milje.

Gozdarska etika se ne konča z odnosom do ljudi in med ljudmi, ki bodo ukrepe načrtovali in izvajali ter bili v interakciji z drugimi javnostmi, ampak je za udejanjanje ukrepanja v njem potreben tudi etičen odnos do gozdov in okolja. Izhaja iz potrebe po uravnavanju konfliktov med človekom in okoljem. Pravzaprav je to posebnost etičnih kodeksov veterinarjev, lovcev, krajinskih arhitektov in naravovarstvenikov, ki se srečujejo – za razliko od npr. etičnih kodeksov zdravnikov, knjižničarjev, inženirjev in drugih – z dvema skupinama razmerij (Kirn, 2004). Poleg odnosa med ljudmi morajo opredeliti še odnos do gozda, živali, okolja, krajine. Etiko moremo tako razstaviti na (Pirnat, 1992): a) razumsko prepričanje o potrebi treznega ravnanja z okoljem; b) čutenje povezanosti z okoljem; c) voljo in motivacijo za ukrepanje.

Zapis teh odnosov v obliki etičnih norm stroke sestavlja etični kodeks (Dolinšek, 1987). Odnosi so rezultat procesa, rezultat dialoga strokovnjakov določenega področja (Stritih, 1996). So »rezultat zahtev, ki jih postavlja neka višja oblika zavesti in zrelosti ljudi, ki so zaposleni v različnih organizacijah« (Košir, 1996a: 60). Kodeksi so zapisani zaradi obravnave strokovnih dilem spornega ravnanja in iskanja etične odgovornosti v primerih, ko ni pravnih podlag za določitev kazenske odgovornosti (Kirn, 1996). Etična odgovornost pa je funkcija vesti in strokovnega znanja (Košir, 1996c). Namen etičnih kodeksov ni iskanje kazenske odgovornosti ali podlag za pravno kaznovanje posameznika, ki ne upošteva zapisanih členov. »Nedvomno drži, da je vloga vesti pri delu večja povsod tam, kjer pot do rezultata ni enoznačna, rezultat dela ni lahko

preverljiv in kjer kontrola dela zaradi njegove narave ni preprosta ali skoraj ni mogoča« ((P)ostanimo dobri ljudje, 1996: 185). Etični kodeks ne koristi zgolj strokovnjakom, ki so dejavni na določenem področju, ampak tudi družbi kot celoti, ker se v kodeksu odražajo posebnosti stroke, ki naj bi jo poznali in upoštevali tudi drugi deležniki (Stritih, 1996). Forbes in Lindquist (2000) sta izpostavila naslednje vloge etičnega kodeksa:

- prepoznava ključnih prepričanj in vrednot, ki pojasnjujejo vlogo in cilje stroke v družbi,
- prepoznava zelenih značajskih vrtilin strokovnjakov,
- razjasnitev etičnih dolžnosti za ravnanje v težavnih primerih,
- navdihuje strokovnjake, da dosežajo višje etične standarde,
- deluje kot smernice za nove člane ter širšo javnost.

V prispevku predstavljamo temelje etičnega vedenja, zgodovino nastajanja slovenskega gozdarskega etičnega kodeksa ter povzemamo njegove temeljne vsebinske sklope.

2 IZ SEMENA V DREVO

Da je oblikovanje, sprejetje in uveljavljanje etičnega kodeksa vedno trajajoč proces, priča zgodovina razvoja etičnega kodeksa Združenja ameriških gozdarjev (angl. *The Society of American Foresters*; SAF). SAF je svoj prvi kodeks sprejelo 12. novembra 1948 (SAF..., 2000), spremenjen je bil leta 1971 ter leta 1976 zamenjan z novim. Slednji je bil nadalje spremenjen in dopolnjen dvakrat, in sicer leta 1986 in leta 1992. Leta 2000 je združenje sprejelo nov etični kodeks, ki je v veljavi še dandanes. Pozneje so dodali še vodnik o etiki, s katerim želijo izraziti temeljne vrednote skozi kodeks, razložiti pomen in namen kodeksa ter podpreti navdihovalne cilje kodeksa (Society..., 2004). V vodniku so poleg razlag posameznih zavez in načel opisani tudi študijski primeri za razglabljanje in razpravljanje.

Začetki oblikovanja slovenskega gozdarskega kodeksa segajo v pozna 80. leta prejšnjega stoletja, ko se je zaradi obetajočih se družbenih sprememb povečala želja po razpravi in pripravi ustreznih vodil dobrega ravnanja. Maja 1996 je bila organizirana okrogla miza o gozdarski poklicni etiki

»kot nekakšno uvodno razmišljanje in izmenjanje mnenj ob ponovno obujenih prizadevanjih po oblikovanju gozdarskega poklicnega kodeksa« ((P)ostanimo dobri ljudje, 1996: 185). Nastalo je osem prispevkov, ki so bili objavljeni v četrti številki revije Gozdarski vestnik leta 1996. Iz vseh osmih prispevkov je čutiti vodilno misel, »da gozdarstvo že ima marsikatero etično načelo vgrajeno v vsakdanje delo z gozdom in lastnikom«, kot jo je ubesedil Košir (1996c) in priča o določeni stopnji razvitosti stroke in bližanju »sodobnemu idealu trajnosti« (Anko, 1996). Trajnost, kot eno izmed temeljnih načel slovenskega gozdarstva, je bila prepoznana kot temeljna prvina gozdarske stroke (glej tudi Dolinšek, 1987; Groznik, 1996; Pirnat, 1992). Prepričanje, da ima slovensko gozdarstvo dovolj etičnih načel že vgrajenih v vsakdanje delo, je odložilo prizadevanja za sprejem kodeksa do leta 2015. Takrat je mag. Černač spet pokazal, da ne glede na etične zaveze, ki jih gozdarji dobimo ob študiju, potrebujemo o tem tudi sprejeto, pisano obvezo v obliki kodeksa. Pripravil je osnovni predlog, ki je pozneje služil kot osnutek za pripravo gozdarskega etičnega kodeksa. Slednji naj bi prispeval, da bi etične norme pri vsakodnevnem odločanju gozdarjev o ravnanju v gozdu postale oprijemljivejše, bolj poudarjene in tudi bolj obvezujoče.

Junija 2020 so delegati članic ZGDS na rednem zboru sprejeli gozdarski etični kodeks. Tako se je slovenska gozdarska stroka pridružila mnogim drugim organizacijam, zvezam in zbornicam, ki so že sprejeli svoje kodekse, in sicer (neizčrpen seznam): Etični kodeks za poslanke in poslance Državnega zbora Republike Slovenije, Etični kodeks za raziskovalce Univerze v Ljubljani, Kodeks zdravniške etike, Kodeks etičnega ravnanja v vrtcih, Etični kodeks organiziranega prostovoljstva, Etični kodeks Slovenske krovne zveze za psihoterapijo, Etični kodeks slovenskih knjižničarjev, Etični kodeks slovenskih lovcev, Kodeks poklicne etike psihologov, Etični kodeks članov Inženirske zbornice Slovenije, Kodeks poklicne etike članov Zbornice za arhitekturo in prostor Slovenije.

3 SLOVENSKI GOZDARSKI ETIČNI KODEKS

Namen kodeksa je postaviti temelj etičnega ravnanja za gozdarje pri njihovem strokovnem delu v Republiki Sloveniji. To ravnanje naj prispeva k ustvarjanju in razvijanju uravnoveženega in strokovno utemeljenega razmišljanja o vseh najpomembnejših ekoloških, humanističnih, tehničnih, ekonomskih in organizacijskih vprašanjih glede gozdov in gospodarjenja z njimi v stroki ter slovenski javnosti. Sprejeti Gozdarski etični kodeks trenutno velja za gozdarke in gozdarje, člane društev znotraj ZGDS, kar pa naj ne bo omejitve za razširitev obravnave in sprejetja kodeksa v širši gozdarski stroki, tj. v drugih organizacijah, ki se ukvarjajo z dejavnostmi, povezanimi z gozdom.

Ožja delovna skupina ZGDS je skozi odprto razpravo osnutka na sedmih srečanjih pripravila nov predlog in ga poslala članom upravnega odbora ZGDS v pregled in dopolnitev. Prejete komentarje je delovna skupina dosledno obravnavala in pripravila nov osnutek ter ga poslala vsem članom ZGDS v pregled. V začetku leta je delovna skupina 2018 ponovno obravnavala prejete predloge in jih vgradila v zadnji predlog, ki je junija 2020 prišel na dnevni red zbora članov, kjer so ga potrdili. Gozdarski etični kodeks sestavljajo preambula in pet ključnih razdelkov:

- odnos do gozdov (osem členov),
- odnos do narave (trije členi),
- odnosi z lastniki gozdov (trije členi),
- odnosi z javnostmi (sedem členov),
- odnosi med gozdarji (osem členov).

Vsak razdelek vsebuje člene, s katerimi smo skušali vsebinsko zajeti vse gozdarske tematike. Členi so oblikovani tako, da opisujejo odnos do posameznega vprašanja/tematike in kako naj oseba v takem primeru ravna etično. Tako npr. 24. člen zadeva način dialoga o strokovnih dilemah s stanovskimi kolegi – le-ta naj bo strpen in kulturn –, kar pomeni, da govornik dopušča nasprotno mnenje sogovornika o temi pogovora s sledenjem splošno veljavnim pravilom vedenja. Vsakršno drugačno vedenje velja kot etično sporno. Na videz samoumevno »pravilo«, vendar po podrobnejšem premisleku lahko vsakdo spozna, da se je v preteklosti tudi sam že znašel

v podobni situaciji. *Kako sem ravnal takrat? Ali sem bil strpen do kolega, ali sem uveljavljal svoje mnenje ali ga morda celo (u)žalil?*

V Gozdarskem etičnem kodeksu so napisani tudi členi, ki pa terjajo širši pogled in (ponoven!) razmislek o vidikih, ki smo jih ob vstopu v gozdarstvo posvojili kot samoumevne. Tak je npr. 13. člen, ki se glasi: »Gozdar, ki kot uradna oseba usmerja razvoj gozdov in lastnikom gozdov svetuje izvajanje ukrepov, je dolžan pri odločanju soočiti lastnikov in javni interes tako, da bo na učinkovit in gospodaren način dosežen načrtovani razvoj gozdov.« V zapisu je gozdar kot pooblaščen in uradna oseba, zaposlena pri delodajalcu, ki se ukvarja z gozdarstvom, natančneje z usmerjanjem razvoja gozdov. V Sloveniji te naloge v glavnem opravlja Zavod za gozdove Slovenije (ZGS). Člen se nanaša na odločanje o ukrepih v lastniškem gozdu, kot so npr. redčenje, končna sečnja, negovalna dela. Ukrepi naj bodo določeni tako, da se na tehtnico postavita lastnikov in javni interes, vendar z upoštevanjem načrtovanih ukrepov, zapisanih v korespondenčnih dokumentih, ter učinkovitosti in gospodarnosti izvedbe ukrepov. V tem členu deluje uravnoteženje »lastnikovega in javnega interesa« kot »varovalka« pred neracionalnim ali neupravičenim upoštevanjem zgolj zapisanih določil v uradnih načrtih. A zavoljo tega, ker so načrti za gospodarjenje z gozdovi strokovni in uradno potrjeni dokumenti, je njihovo zasledovanje nujno, sicer se njihov pomen popolnoma razvrednoti. Člen zagovarja smiseln načrten pristop, vendar naj bo v posameznih primerih na voljo dovolj človeškosti, da bo ohranjeno lastnikovo dostojanstvo – ob hkratnem ohranjanju gozdnega ekosistema in vseh njegovih vlog. *Sem se že kdaj znašel v situaciji, ko bi slepo upoštevanje lastnikovega interesa povzročilo degradacijo gozdnega ekosistema? Kako sem ravnal takrat?*

Pri obravnavi in oblikovanju členov smo prepoznali tudi nekatere temeljne vrednote, za katere menimo, da bi jih moral gozdar upoštevati pri svojem strokovnem delu, in sicer skrb za naravo, poštenost in objektivnost, kakovost, samoizpolnjevanje, celosten pogled, kreativnost, nepristranskost, odgovornost, varnost, iskrenost, obzirnost in spoštovanje. Nekatere od vrednot so prepoznane kot splošne in vseprisotne. Članom delovne skupine

so prepoznane vrednote pomenile osnovo za razmišljanje o obstoječem in želenem sistemu načel, o vlogi stroke ali o želenih značajskih vrtilinah strokovnjakov. Seznam vrednot je neizčrpen in avtorji si zelo želimo, da bi dobili povratno informacijo o njih. *Katere vrednote so zame najpomembnejše pri delu v gozdarski stroki? Zakaj?*

4 KODEKS NAJ OSTANE PROCES

Etični kodeks je funkcija razvoja družbe, zato se v času spreminja. Družbeno-gospodarske in politične zahteve spremljajo nova spoznanja, ki pripeljejo nove tehnologije, ki vedno znova pretresajo sicer relativno stabilno hierarhijo vrednot. Od časa do časa se zamenja tudi vrstni red vrednot in takrat nastane potreba po ponovnem ovrednotenju pravilnega ravnanja. Za primer navajamo uvajanje tehnologije spravila kratkega lesa (z vsemi varietetami, tj. vključno s strojno sečnjo ali spravilo z zgibnimi polprikoličarji) v Sloveniji, ki je v dvajsetih letih, vsaj za večino gozdarskih strokovnjakov, postala sprejemljiva. Za nekatere strokovnjake celo *najboljša*. Če pustimo ob strani vprašanja vplivov na sesto, na katera niti znanost še nima jasnih odgovorov, lahko ob pogledu na zaraščene sestoje po strojni sečnji ugotovimo, da drevje ravno tako uspeva, kot bi po izvedbi *klasične sečnje in spravila lesa*. Načeli trajnosti in sonaravnosti sta v slovenskem gozdarju tako močno zapisani v vesti, da že privzeto delujeta kot varovalki pred nepravilnim ravnanjem: »*obe sta v svojem bistvu naravnani proti kratkoročnemu interesu posameznika ali ene generacije, torej sta etični. Etično je v tem smislu tudi načelo mnogonamenskosti, čeprav se na prvi pogled ukvarja z iskanjem najboljših trenutnih razmerij med vlogami gozda: s tem namreč tudi zagotavlja, da ostajajo za zanamce odprte možnosti, o katerih morda danes niti ne razmišljamo*« (Anko, 1996: 239).

Predlagamo, da bi gozdarski etični kodeks predstavili in dali v obravnavo tudi zunanjim organizacijam ali posameznikom, ki se ukvarjajo z dejavnostmi, povezanimi z gozdovi. Hkrati se že kaže potreba, da bi morali začeti razmišljati o razširitvi vsebine kodeksa na vsebine, ko se gozdarji poslužujemo rabe gozdov, določene z zakonodajo, in imamo s tem določene etične obveznosti ali pa ko smo kot izvajalci del v goz-

dovih (npr. kot lastniki) in je pri tem tudi treba upoštevati etična načela. Tako bi etiko gozdarstva v širšem pomenu lahko postopoma razširili med druge javnosti ter s kodeksom in njegovo uporabo prispevali k ustreznemu odnosu do gozda v širšem pomenu. Seveda velja pri tem omeniti tudi leta 2018 uveljavljen kodeks obnašanja v naravi, poimenovan *Obisk v naravi* (Obisk..., 2018) ter istega leta oblikovano zgibanko *Skrbno z gozdom* (Skrbno..., 2018). Slednja povzema glavna pravila primerne obnašanja v gozdu, *Obisk v naravi* pa to razširja na naravo, v kateri so gozdovi pomemben del. Podpisnica kodeksa obnašanja v naravi je tudi ZGDS, zato je usmeritve obeh kodeksov smiselno upoštevati hkrati. Prav tako sta pomembna nenehno izobraževanje in razvoj (kodeks kot proces!) gozdarske etike znotraj in zunaj strokovnih krogov. Za to bi bilo treba najprej razgibati strokovno javnost z organiziranimi razpravami o etičnem odnosu do gozda in nato spoznanja razširiti na preostale. Taka ambicija bo v prvi vrsti terjala angažiranost članov društev ZGDS. *Ali smo na to pripravljeni?*

Upamo, da smo bralcem revije Gozdarski vestnik vzbudili dovolj radovednosti, da bodo sami prebrali kodeks in razmislili o morebitnih mankih v njegovi vsebini, ki bi postali vzgibi, da bosta sprejemanje kodeksa in ravnanje po njem res stalen proces (glej tudi Košir in Anko, 1996). Prav tako si želimo, da bi bralci razmišljali o hipotetičnih ali resničnih primerih in njihovi razrešitvi. Zamislite si primer iz delovnika, pri katerem ste se spraševali: »*Sem ravnal prav ali ne? Kako sem se navsezadnje odločil in kako je bila moja odločitev sprejeta s strani ostalih udeleženih strani? Kaj na to odločitev pravi moja vest? Kako bi izgledalo, če bi vsi ravnali tako? Kako sem se počutil, če bi kdorkoli vedel o tem? Kako sem se počutil naslednji dan?*«

Etični način razmišljanja in ravnanja naj postane osnova za vsakdanje delo v gozdarstvu, da bodo zanamci še uspeli žeti tisto, kar smo sami posejali na temeljih sejanja naših prednikov.

5 VIRI IN LITERATURA

- Anko B. 1996. Kodeks gozdarske poklicne etike – zmanjše dozorevanja stroke? Gozdarski vestnik, 54, 4: 238–239.
- Čater M. 1996. Poročilo o referatih okrogle mize o gozdarski poklicni etiki. Gozdarski vestnik, 54, 4: 248.
- Dolinšek, H., 1987. Kodeks poklicne etike v gozdarstvu. Zbornik gozdarstva in lesarstva, 30: 97–103.
- Forbes W., Lindquist C. 2000. Philosophical, Professional, and Environmental Ethics: An Overview for Foresters. Journal of Forestry, 98, 7: 4–10.
- Groznik K. 1996. Pomen kodeksa gozdarske etike za gozdarje. Gozdarski vestnik, 54, 4: 246–248.
- Kirn A. 1996. Etično reguliranje človekovega ravnanja z naravo. Gozdarski vestnik, 54, 4: 236–237.
- Kirn A. 2004. Narava – Družba – Ekološka zavest. Ljubljana, Fakulteta za družbene vede: 339 str.
- Košir B. 1996a. Etika strokovnega dela kot dejavnik kakovosti dela v gozdarstvu. Zbornik gozdarstva in lesarstva, 50: 47–65.
- Košir B. Anko, B., 1996. Zakaj kodeks poklicne etike? Gozdarski vestnik, 54, 4: 231–233.
- Košir J. 1996c. O mestu, vsebini in nastajanju kodeksa gozdarske poklicne etike. Gozdarski vestnik, 54, 4: 240–244.
- Obisk v naravi. (2018). <https://www.umanotera.org/kaj-delamo/pretekle-aktivnosti/obisk-v-naravi-kodeks-obnasanja-v-naravi-v-sloveniji/>. (30. 9. 2020).
- Pirnat J. 1992. Etika sobivanja v okolju. Gozdarski vestnik, 50, 4: 215–226.
- Pišlar I. 1996. Pogled na problematiko s strani delavca, zaposlenega v izvajalskem podjetju. Gozdarski vestnik, 54, 4: 244–246.
- (P)ostanimo dobri ljudje. 1996. Gozdarski vestnik, 54, 4: 185.
- SAF Code of Ethics. 2000. https://www.eforester.org/Main/About/Code_of_Ethics_and_Bylaws/CodeofEthics.aspx?hkey=7ab00631-be80-43ff-8089-8cc2f6e2c50d. (29.6.2020).
- Skrbno z gozdom. 2018. Ljubljana, Zavod za gozdove Slovenije in Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano: zgibanka.
- Society of American Foresters. 2004. Ethics Guide: A Tool to Help You Put the Saf Code of Ethics into Practice. 72 str.
- Stritih B. 1996. Človeški in medčloveški vidiki poklicne etike v gozdarstvu. Gozdarski vestnik, 54, 4: 233–235.

GOZDARSKI ETIČNI KODEKS

Sprejet na zboru članov Zveze gozdarskih društev Slovenije dne 23. 6. 2020

PREAMBULA

Zveza gozdarskih društev Slovenije (v nadaljevanju ZGDS) sprejema ta gozdarski etični kodeks z namenom postaviti temelj etičnega ravnanja za gozdarje, ki naj prispeva k ustvarjanju in razvijanju uravnoteženega in strokovno utemeljenega mišljenja o vseh najvažnejših ekoloških, humanističnih, tehničnih, ekonomskih in organizacijskih vprašanjih glede gozdov in gospodarjenja z njimi v stroki in slovenski javnosti.

Gozdarski etični kodeks služi kot opora vesti za odločanje in ravnanje pri odnosih do narave in gozdov, do javnih koristi gozdov, do lastnikov gozdov, do strokovne in splošne javnosti ter gozdarskih kolegov.

Sprejeti Gozdarski etični kodeks bodo uveljavljali gozdarji in gozdarke, člani in članice ZGDS (v nadaljnjem besedilu: gozdarji), pri svojem strokovnem delu v Republiki Sloveniji, kakor tudi pri drugih aktivnostih v družbi. V besedilu uporabljeni izrazi, zapisani v slovnični obliki moškega spola, so uporabljeni kot nevtralni in veljajo enakovredno za oba spola.

ODNOS DO GOZDOV

1. Člen

Gozdar je dolžan poznati in upoštevati osnove sonaravnega, trajnostnega in večnamenskega gospodarjenja z gozdovi, spoštovati vse prvine gozda in zagotoviti, da se zaradi ravnovesja gozdnega ekosistema v nobeni od njih ne povzroča regresijskih procesov.

Gozdar je dolžan posege v gozd izvajati načrtno in prilagojeno za rastiščne in sestojne razmere, funkcije gozdov in potrebe lastnikov ter spremljati odzive na izvedene ukrepe in jih skladno z njimi prilagajati.

2. Člen

Gozdar je dolžan z ustreznimi metodami dela in najnovejšimi znanji pravočasno preprečevati stanja, ki bi lahko povzročila škode v gozdovih.

3. Člen

Dolžnost in odgovornost gozdarja je, da nudi strokovno pomoč pri oblikovanju takih predpisov o gospodarjenju z gozdovi, ki omogočajo evidentirano, kontrolirano in ekonomsko racionalno izvajanje celovitega gospodarjenja z gozdovi.

Gozdar je dolžan, da v okviru svojih pooblastil ali dolžnosti ukrepa po strokovnih načelih trajnosti, sonaravnosti in večnamenskosti.

4. Člen

Pri oblikovanju, sprejemanju in uresničevanju razvojnih strategij si gozdar prizadeva, da so vloga gozdov in njihovih potenciali ustrezno upoštevani.

5. Člen

Gozdar je dolžan uporabljati načrtni pristop pri gospodarjenju z gozdovi in pri svojem delu upoštevati in uresničevati določila načrtov za gospodarjenje z gozdovi.

Dolžnost gozdarja je, da pri načrtovanju in izvajanju posegov v gozd upošteva naravne vrednote, kulturno krajino ter kulturno, strokovno in tehniško dediščino.

6. člen

Gozdar podpira odgovorno izvajanje enotnih strokovnih ukrepov za ohranitev in razvoj vseh gozdov.

Gozdar podpira oblikovanje virov za (so)financiranje izvajanja načrtovanih vlaganj v gozdove in del za odpravo posledic naravnih ujm in varstvo gozdov.

7. Člen

Gozdar preprečuje onesnaževanje gozdov s sodelovanjem s civilno družbo in z ozaveščanjem javnosti in posameznikov ter onesnaženja in onesnaževalce prijavlja pristojnim službam.

8. Člen

Gozdne ekosisteme je gozdar, na osnovi strokovnih argumentov in v dialogu z javnostjo, dolžan varovati za današnje in za vse naslednje rodove.

Gozdar s svojim strokovnim znanjem celovito uravnava razmerja med proizvodnimi, ekološkimi in socialnimi funkcijami tako, da nobena od njih ni ogrožena.

ODNOS DO NARAVE

9. Člen

Gozdar se po najboljših močeh vključuje v aktivnosti, s katerimi se zagotavlja ohranjanje in varstvo narave.

10. Člen

Pri vseh predvidenih posegih v prostor se gozdar odloča in zagovarja strokovne odločitve po načelu trajnostne rabe naravnih virov.

Gozdar na vseh ravneh odločanja o naravi upošteva rezultate raziskav, preverjenih ugotovitev in stališč raziskovalcev ter njihovih organizacij s področja ekoloških, bioloških in gozdarskih znanosti.

11. Člen

Gozdar se po najboljših močeh vključuje v ustanavljanje zavarovanih območij ter pri tem nudi strokovno sodelovanje.

ODNOSI Z LASTNIKI GOZDOV

12. Člen

Gozdar pristopa do lastnikov gozdov s spoštovanjem in strokovne argumente vedno predstavi na razumljiv način.

Gozdar pri načrtovanju in izvedbi gospodarjenja z gozdovi upošteva interese in potrebe lastnika gozda v taki meri, da je zagotovljena trajnost funkcij gozdov.

13. Člen

Gozdar, ki kot uradna oseba usmerja razvoj gozdov in lastnikom gozdov svetuje izvajanje ukrepov, je dolžan pri odločanju soočiti lastnikov in javni interes tako, da bo na učinkovit in gospodaren način dosežen načrtovani razvoj gozdov.

Gozdar, ki kot neuradna oseba lastniku na njegovo željo daje napotke za ukrepanje v gozdu, je dolžan napotke dajati v skladu z veljavnimi načrti za gospodarjenje z gozdovi.

14. Člen

Gozdar je dolžan lastnike gozdov seznanjati in ozaveščati o pomenu gozdov in njihovih javnih koristih.

Gozdar se zavzema za to, da so vse funkcije gozdov, razen proizvodnih, javna dobrina, ter da lastniki gozdov za njihovo zagotavljanje prejemajo nadomestilo.

ODNOSI Z JAVNOSTMI

15. Člen

Gozdar je dolžan javnosti seznanjati in ozaveščati o pomenu enakovrednega obravnavanja vseh prvin gozda za njegovo ohranitev in razvoj, ter gospodarjenja z gozdovi po načelih trajnosti, sonaravnosti in večnamenskosti.

Gozdar je dolžan opozarjati obiskovalce gozdov na škodljivo rabo in ravnanje z gozdovi ter se za to ustrezno usposablja za ustrezen način komuniciranja.

16. Člen

Gozdar si prizadeva za sodelovanje pri vseh oblikah izobraževanja, ki lahko prispevajo k razumevanju pomena gozdov za razvoj družbe in njenega odnosa do gozdov in narave.

Gozdar se zavzema za sodelovanje s pedagoškimi delavci prek izobraževalnih programov za boljše razumevanje vseh funkcij gozdov.

17. Člen

Gozdar vzgaja, ozavešča in izobražuje uporabnike gozdnega prostora za rabo gozdov, ki varuje in ohranja proizvodne, ekološke in socialne funkcije.

18. Člen

Gozdar si prizadeva za sodelovanje raziskovalnih, izobraževalnih ustanov in strokovno-operativnih organizacij za učinkovit prenos znanj in izkušenj.

19. Člen

Gozdar si prizadeva za strpen in odkrit dialog z javnostmi in strokovnjaki drugih strok, ki jih zanimata raba gozdov in gospodarjenje z njimi.

20. Člen

Gozdar aktivno sodeluje pri ustvarjanju vsebine, videza in ugleda strokovne revije Gozdarski vestnik.

Gozdar pripravlja strokovna mnenja, prispevke in poročila na podlagi ugotovljenih dejstev ter uveljavljenih strokovnih meril in kazalnikov.

21. Člen

Gozdar, ki pri svojem delu naredi domnevno napako, sodeluje pri njeni razjasnitvi in, če mu je dana možnost, pri odpravi ali omilitvi posledic.

ODNOSI MED GOZDARJI

22. Člen

Gozdar se do svojih gozdarskih kolegov vede tako, kot želi, da bi se oni do njega.

Gozdar je pošten in ne dopušča, da bi osebne koristi vplivale na medsebojne odnose in korektnost strokovnih odločitev.

23. Člen

Gozdarji strokovno sodelujejo ne glede na narodnost, vero, spol, družbeno vlogo in položaj ali politično opredelitev.

Gozdarji enakopravno obravnavajo argumente in mnenja gozdarskih kolegov ter podpirajo gozdarsko stroko in uveljavljanje strokovnih odločitev.

24. Člen

Gozdar je dolžan strpno in kulturno razpravljati o strokovnih dilemah.

25. Člen

Gozdar je dolžan izpopolnjevati svoje znanje ter ga skupaj z izkušnjami prenašati na kolege in mlajše generacije.

Gozdar izpopolnjuje znanje z branjem strokovne literature ter udeležbo na strokovnih ekskurzijah, tečajih in posvetovanjih.

26. Člen

Gozdar spoštuje in varuje ugled organizacije v kateri je zaposlen in ohranja ugled drugih gozdarskih organizacij.

27. Člen

Gozdar je kritičen do nezakonitega ali neetičnega ravnanja svojih stanovskih kolegov in drugih, ko se zadeve nanašajo na gozdove, gozdarstvo ali varstvo narave.

Gozdar ne podpira in se ne povezuje z osebami in združbami za katere ve, da naklepajo ali vodijo dejanja, ki so v nasprotju z veljavno zakonodajo ali gozdarskim etičnim kodeksom.

28. Člen

Razsojanje na podlagi Gozdarskega etičnega kodeksa je v pristojnosti častnega razsodišča ZGDS.

Gozdarski etični kodeks je veljaven od dne, ko ga sprejme občni zbor ZGDS.

29. člen

Gozdarju, ki je zaradi ravnanja v skladu z določili gozdarskim etičnim kodeksom v sporu z delodajalcem ali drugimi inštitucijami, mora ZGDS zagotoviti najustreznejšo obrambo pred obtožbami.

V Ljubljani, 23. 6. 2020